Helsingin Sanomat 2.7.2006

Pispalan satavuotias antaa makoisat löylyt

▶ Rajaportin saunayhdistys tarjoaa elämyksiä talkootyönä

Irja Hyvärinen
HELSINGIN SANOMAT

RAMI MARJAMÄKI

Liisa Ruohonen (vas.), Leena Hällfors, Tuula Raunio, Tellervo Bimberg, Pirkko Hildén ja Raili Leppäniemi vilvoittelevat Rajaportin saunan pihassa Tamperella.

TAMPERE. Saunan hämärässä näkyy pelkkiä selkiä. Kuuluu vihtojen läiske ja jokunen vaimea sana.

Rajaportin sauna Tampereen Pispalassa juhlii koko viikon satavuotista toimintaansa, ja yhdistys tarjoaa ilmaiset löylyt.

Miesten puolella on juuri nyt hiljaista. Sitten kiuas sihahtaa. Aaltona leviävä löyly painaa myös naisten päät alas ja selät kyyryyn.

”Miähet meinaa ajaa meitit lauteilta”, naiset jupisevat ja kolauttavat löylyluukun kiinni.

Saunojen väliseinä on rakennettu 1931 lain vaatimuksesta, mutta kiuas on yhteinen. Tuhat kiloa löylykiviä hehkuu vielä iltayhdeksältä, kun nelikuutioista kiuasta on lämmitetty vähintään kuusi tuntia.

On vilvoittelun paikka.

Naiset ottavat kiulun käteen ja askeltavat alas. Kivisen lattian alla on pesutila. Betoniallas on täynnä vettä, ja letkuista saa lisää, mutta suihkuja ei ole.

Suomen vanhin yleinen sauna on matkailunähtävyys. Saunassa käy iltaa kohti noin sata ihmistä, jouluaattona kaksin verroin.

Tampereella sauna on myös asukastoiminnan maamerkki. Kun sauna oli pari vuotta tyhjillään, kaupunki aikoi 1980-luvulla muuttaa alueen parkkipaikoiksi. Nimilistat kiersivät, kunnes kaupunki tuli järkiinsä ja päätti suojella sen.

Nyt se toimii saunayhdistyksen ja kaupungin yhteisvoimin.

Saunat on peruskorjattu ja pannuhuone uusittu. ”Ilman kaupungin rahaa ei olisi selvitty”, isännöitsijä **Veikko Niskavaara** kiittää.

Erehtyä ei saunasta voi, sillä SAUNA lukee isolla jo ulkoseinässä.

Jako sukupuolen mukaan käy eteisen lippuluukulla. Molemmille puolille mahtuu noin 15 henkeä. Se tarkoittaa, että osa on pesulla, osa vilvoittelee.

Naisia on joka kolmas kävijä, ja tovin **Veera Paukku**, 8, saa pitää saunan kokonaan itsellään. Isä on seinän toisella puolella ja ostaa saunasta päästyä limsat.

”Miehet vaihtaisivat isommalle puolelle, mutta ei ole luvattu”, **Miisa Koskimies** sanoo. Hän on saunayhdistyksen uusi puheenjohtaja.

Saunakamareissa on pitkät penkit ja jokaiselle vaatekoukku. Päivänvalo tulee pitsiverhon lomasta ja näin juhlailtana myös Uralin pihlaja haitariversiona.

Jos yleinen sauna 1906 tuli todella tarpeeseen, osataan siitä nytkin nauttia.

”Täällä ei titteleitä kysellä”, todistavat miehet pyyhe lanteilla.

”Mutta vauraan väen aluetta tästä on tullut. Arvaas mitä yhdestäkin kulmatontista pyydetään?”

”500 000 euroa!”

”No ei se ole hullu, joka pyytää.”

TIETOKULMA

Vihdan käyttö on sallittua

▶ Rajaportin sauna Tampereella, Pispalan valtatie 9, viettää satavuotisjuhlaa tänään.
▶ Nährään saunalla -valokuvanäyttely aukeaa kahvilassa kello 12, kutsuvierasjuhla alkaa kello 13.
▶ Kaikille avoin juhlasauna kello 16–24. Illan esiintyjinä Kaija Pohjola, Hauli Bross, Pauli Hanhiniemi, Trio Potsplojo, Kati Pellinen, Punapappi ja Kuunhaave.
▶ Saunaan saa tuoda oman vihdan, mutta niitä saa myös ostaa, samoin laudeliinoja. Ei käyttöpakkoa.
▶ Bussilla pääsee viereen, polkupyörille on teline ja pysäköintitilaakin on.
▶ Omat saippuat ja iso pyyhe vilvoittelua varten. Saunalla on pesukiuluja ja pikkulasten amme.
▶ Saunayhdistyksen kahvilasta saa eurolla kahvin, limsan 1,50 eurolla. Suolainen piirakka 2,50 euroa, olut kaksi euroa.
▶ Sauna lämpiää neljästi viikossa.
▶ Aikuisten taksa 5 euroa, lasten 1. Maanantaina ja ennen klo 17:ää perjantaina 3 euroa.
▶ Arkena saunalla on hieroja, aika on varattava numerosta 045 673 6871. Esimerkiksi päähieronta maksaa 23 euroa.
▶ Lisätietoa verkko-osoitteesta www.rajaportinsauna.fi.